

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 357/09-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. októbra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. B. O., B., zastúpeného advokátkou JUDr. I. S., K., vo veci namietaného porušenia základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi zaručeného v čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Špeciálneho súdu v Pezinku v konaní vedenom pod sp. zn. PK-1 Tš 23/2005 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. B. O. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. mája 2009 doručená sťažnosť JUDr. B. O., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi zaručeného v čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) postupom Špeciálneho súdu v Pezinku (ďalej len „špeciálny súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. PK-1 Tš 23/2005.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi je vedené trestné konanie, v ktorom bola naňho podaná obžaloba prokurátorom Krajskej prokuratúry v Trenčíne (ďalej len „krajská prokuratúra“) na Krajskom súde v Prešove (ďalej len „krajský súd“). Krajský súd svojím uznesením sp. zn. 1 T 6/04 zo 14. októbra 2004 postúpil uvedenú trestnú vec špeciálnemu súdu ako vecne príslušnému (1. bod výroku) a zároveň spoluobvinených sťažovateľa ponechal naďalej vo väzbe (2. bod výroku). Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podali sťažnosť jednak dvaja zo spluobvinených, ako aj prokurátor krajskej prokuratúry. Podstatou všetkých sťažností bol tak nesúhlas s postúpením tejto trestnej veci špeciálnemu súdu, ako aj nesúhlas s dôvodmi, pre ktoré boli obvinení ponechaní vo väzbe. Sťažovateľ uvádza, že Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vo svojom uznesení sp. zn. 4 To 101/2004 z 19. januára 2005, ktorým rozhodoval o sťažnostiach proti rozhodnutiu krajského súdu, rozhodol tak, že *„v prvom bode výroku svojho uznesenia zamietol sťažnosť spoluobvineného podanú proti výroku v prvom bode uznesenia Krajského súdu Prešov o postúpení veci Špeciálnemu súdu a v druhom bode výroku svojho uznesenia čiastočne zmenil a čiastočne ponechal nedotknutý výrok v druhom bode uznesenia krajského súdu o väzbe“*. Podľa sťažovateľa vo výrokovej časti uznesenia najvyššieho súdu pritom absentuje rozhodnutie o sťažnosti prokurátora.

Na základe rozhodnutia najvyššieho súdu viedol trestné konanie proti sťažovateľovi špeciálny súd, a to pod sp. zn. PK-1 Tš 23/2005. Obhajkyňa sťažovateľa podala 27. novembra 2008 špeciálnemu súdu sťažnosť, ktorou *„sa domáhala vyslovenia nepríslušnosti na konanie a prejednanie uvedenej trestnej veci“*. Špeciálny súd však podľa tvrdenia sťažovateľa na túto sťažnosť nereagoval.

Následne 17. marca 2009 sťažovateľ – prostredníctvom svojej obhajkyne – podal špeciálnemu súdu návrh podľa § 25 zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) na rozhodnutie *„o odňatí a prikázaní veci vecne príslušnému zákonnému sudcovi“*. O tomto

návrhu však špeciálny súd podľa názoru sťažovateľa nerozhodol, iba listom z 23. marca 2009 oznámil, že otázku vecnej príslušnosti už vyriešil najvyšší súd a v intenciách tohto rozhodnutia bude ďalej vo veci konať špeciálny súd.

Sťažovateľ je presvedčený, že takýmto postupom špeciálny súd porušil jeho základné právo nebyť odňatý zákonnému sudcovi zaručené v čl. 48 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, čo odôvodnil takto:

„Podaním zo dňa 17. 3. 2009 bol podaný návrh na postup podľa § 25 Trestného poriadku. (...) Z obsahu tohto podania je zrejmé, že(...) sťažovateľ poukázal na konkrétne rozhodnutia Špeciálneho súdu v Pezinku ako aj Najvyššieho súdu SR v Bratislave(...), podľa ktorého na prejednanie trestnej veci, v ktorej bola podaná obžaloba v septembri 2004, pričom pojednávanie v uvedenej veci Špeciálny súd v Pezinku, ktorému vec bola postúpená nevytýčil do 15. apríla 2005, už nie je príslušný konať vo veci Špeciálny súd, teda ani senát Špeciálneho súdu, ale vec mala byť z dôvodu § 454a Trestného poriadku postúpená na prejednanie Krajskému súdu v Prešove. To teda znamená, že správne mal Špeciálny súd rešpektujúc článok 48 Ústavy postúpiť vec Krajskému súdu v Prešove.

Predseda senátu Špeciálneho súdu, však návrh obhajcu sťažovateľa odignoroval, nepostupoval v súlade s ustanovením § 25 Trestného poriadku, vo veci vôbec nerozhodol a iba oznámil podaním sťažovateľovi, že nemieni o jeho podaní rozhodovať, pretože podľa jeho vlastného rozhodnutia, už bolo o príslušnosti rozhodnuté Najvyšším súdom(...)

V danom prípade Špeciálny súd nerozhodol na základe konkrétneho návrhu niektorej z procesných strán na odňatie a prikázanie veci.

Takýmto postupom vykonal zásah v zmysle § 53 ods. 3 o ústavnom súde do ústavou garantovaných práv sťažovateľa na zákonného sudcu a dokonca vo veci odmietol konať, aj keď vychádzajúc zo zásady, že súd je znalý práva, vedel, že Najvyšší súd SR Bratislava sa návrhom, ktorý tvorí obsah návrhu zo dňa 17. 3. 2009 nezaoberal. Tým vytvoril taký právny stav, že odňal sťažovateľovi možnosť využiť opravný prostriedok voči rozhodnutiu Špeciálneho súdu dožadovať sa nápravy na nadriadennom súde.“

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľ navrhol ústavnému súdu, aby vo veci rozhodol nálezom, ktorým vysloví porušenie ním označeného základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi a práva na spravodlivé súdne konanie, ku ktorému malo dôjsť

postupom špeciálneho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. PK-1 Tš 23/2005. Zároveň požaduje náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Sťažovateľ vidí porušenie svojho základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi a práva na spravodlivé súdne konanie v tom, že špeciálny súd nerozhodol o jeho návrhu zo 17. marca 2009, ktorým navrhol odňatie a prikázanie veci inému, t. j. krajskému súdu (podľa § 25 Trestného poriadku).

Podľa § 25 ods. 1 Trestného poriadku z dôležitých dôvodov môže byť vec príslušnému súdu odňatá a prikázaná inému súdu toho istého druhu a stupňa; o odňatí a prikázaní rozhoduje súd, ktorý je obom súdom najbližšie spoločne nadriadený.

Podľa § 25 ods. 2 Trestného poriadku ak súdom uvedeným v odseku 1 je špeciálny súd, iným súdom toho istého druhu a stupňa je Krajský súd v Banskej Bystrici.

Podľa § 25 ods. 4 Trestného poriadku návrh procesnej strany na odňatie a prikázanie veci nebráni vykonaniu nariadeného úkonu trestného konania, ak podľa súdu návrh neobsahuje dôležitý dôvod podľa odseku 1. O návrhu procesnej strany, ktorý je založený na tých istých dôvodoch, pre ktorý už bolo rozhodnuté, sa nekoná.

Zo sťažnosti podanej ústavnému súdu vyplýva, že sťažovateľ svoje podanie zo 17. marca 2009 predkladal ako „návrh na odňatie a prikázanie veci“ podľa § 25 Trestného poriadku.

Zo znenia § 25 ods. 1 Trestného poriadku vyplýva, že vec možno odňať iba súdu, ktorý je síce príslušný, ale z dôležitých dôvodov vyvstáva potreba túto vec prikázať inému súdu. Sám sťažovateľ však tvrdí, že na prejednanie a rozhodnutie v jeho trestnej veci nie je špeciálny súd príslušný. V tomto svetle sa námietka sťažovateľa materiálne nejaví ako návrh na odňatie a prikázanie veci inému súdu, ale ako námietka nepríslušnosti špeciálneho súdu a ako takú ju musel špeciálny súd vybaviť.

O týchto záveroch svedčí aj samotný obsah označeného návrhu zo 17. marca 2009, v ktorom sťažovateľ uviedol: „*Navrhujem: Aby konajúci súd vyslovil svoju nepríslušnosť na konanie a rozhodovanie v trestnej veci voči obžalovanému JUDr. B. O.. V opačnom prípade, ak Špeciálny súd je opačného názoru, t. j. že je vecne a miestne príslušný na vykonávanie úkonov trestného konania v trestnej veci obžalovaného JUDr. B. O., nech o tomto návrhu rozhodne zamietavým rozhodnutím.*“

Podľa § 59 ods. 1 Trestného poriadku podanie sa posudzuje vždy podľa svojho obsahu, aj keď je nesprávne označené.

Špeciálny súd na podanie sťažovateľa reagoval listom z 23. marca 2009, v ktorom uviedol:

„Viacerými podaniami sa domáhate toho, aby senát Špeciálneho súdu rozhodol o svojej nepríslušnosti v trestnej veci vedenej pod sp. zn. PK 1 Tš/23/2005.

V tejto súvislosti poukazujem na to, že Špeciálny súd sa touto otázkou opakovane zoberal, naposledy na hlavnom pojednávaní dňa 23. 10. 2006(...) Proti postupu Špeciálneho súdu bola podaná sťažnosť obhajcom obžalovaného JUDr. B. O.(...) a námietka zaujatosti(...) O sťažnosti rozhodoval Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý sťažnosť JUDr. B. O. zamietol. Uznesením NS SR (...) sa konštatuje, že postup Špeciálneho súdu bol správny a v súlade so zákonom, keď rešpektoval uznesenie NS SR, ktorým sa okrem iného stalo právoplatné rozhodnutie Krajského súdu v Prešove o postúpení veci Špeciálnemu súdu v Pezinku(...)

Na základe toho senát Špeciálneho súdu v Pezinku bude aj naďalej postupovať v zmysle záväzných pokynov všetkých rozhodnutí NS SR, ktorý je priamo nadriadený Špeciálnemu súdu. Závery NS SR ohľadom procesného postupu sú pre prvostupňový súd záväzné bez ohľadu na právny názor procesných strán. Preto Špeciálny súd nebude rozhodovať o svojej nepríslušnosti.“

Vzhľadom na uvedené podstatné skutočnosti ústavný súd konštatuje, že špeciálny súd na návrh sťažovateľa reagoval primerane a v súlade so zákonom. Podanie posúdil podľa jeho obsahu a v tom zmysle sa s ním aj vysporiadal.

Pre úplnosť ústavný súd poznamenáva, že špeciálny súd sa s námietkou vecnej príslušnosti vznesenou sťažovateľom vysporiadal už aj na pojednávaní konanom 23. októbra 2006, a to takým spôsobom, že konštatoval vyriešenie tejto otázky najvyšším súdom a vzhľadom na to sa ďalej podanou námietkou nezaoberal.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo

slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Špeciálny súd obsahovo po vznesení námietky vecnej príslušnosti špeciálneho súdu (aj keď označenej ako návrh na odňatie a prikázanie veci) teda nezostal nečinný, ale písomne reagoval tak, že o vznesenej námietke vzhľadom na existenciu rozhodnutia najvyššieho súdu nebude rozhodovať. Postup špeciálneho súdu preto nemožno považovať za „odignorovanie“ návrhu sťažovateľa majúce za následok porušenie jeho základného práva na zákonného sudcu.

Navyše podľa názoru ústavného súdu námietky sťažovateľa obsiahnuté v tejto sťažnosti spadajú obsahovo pod garancie poskytované čl. 46 ods. 1 ústavy zaručujúcim právo na súdnu ochranu a v ňom obsiahnuté právo na prístup k súdu, ktoré by odňatím možnosti domáhať sa konania o podanom procesnom návrhu mohlo byť porušené.

Ak preskúmanie namietaného postupu, resp. rozhodnutia všeobecného súdu v rámci predbežného prerokovania vôbec nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, reálnosť ktorej by bolo treba preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, ústavný súd považuje takúto sťažnosť za zjavne neopodstatnenú (I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, II. ÚS 104/04).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd posúdil sťažnosť, ktorou sťažovateľ namietal porušenie základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi zaručeného v čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako zjavne neopodstatnenú a odmietol ju podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Nad rámec uvedeného ústavný súd poznamenáva, že pokiaľ sa sťažovateľ domnieva, že o jeho „*návrhu na odňatie a prikázanie veci*“ zo 17. marca 2009 mal špeciálny súd vydať

„rozhodnutie“, proti takémuto rozhodnutiu by pripadalo do úvahy podanie dovolania, a nie ústavnej sťažnosti. Rovnako ak sa sťažovateľ domnieva, že o jeho veci rozhoduje nepríslušný súd, ochrany svojho práva sa v uvedenom smere môže domôcť prostredníctvom opravných prostriedkov v ďalšom konaní.

Podľa § 566 ods. 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „nový Trestný poriadok“) dovolanie podľa tohto zákona možno podať len proti rozhodnutiam, ktoré nadobudli právoplatnosť po nadobudnutí účinnosti tohto zákona.

Podľa § 371 ods. 1 písm. a) nového Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak vo veci rozhodol nepríslušný súd.

Zo znenia citovaných ustanovení teda vyplýva, že sťažovateľ sa prípadne bude môcť ochrany svojho základného práva na zákonného sudcu domáhať aj prostredníctvom všeobecného súdu využitím opravného prostriedku – dovolania.

Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Vzhľadom na uvedené by ústavný v tomto prípade musel sťažnosť odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. októbra 2009